

no depèn d'una política concreta sinó que es tracta d'un estil de fer política, és la manera de fer de Convergència i Unió i aquesta ha d'impregnar cadascuna de les nostres accions.

Dit d'una altra forma hem de fer pedagogia, introduir el concepte d'educació, però no una educació formal a les escoles, sinó d'educació cívica i un respecte vers el nostre entorn. No s'ha de fomentar únicament el respecte davant allò que ens envolta, sinó també davant altres posicionaments; entenent que des de la seguretat d'allò que ens és propi sempre es poden aprendre noves maneres que enriqueixen les nostres. Cal inculcar el sentiment de deure cívic, de ciutadà responsable.

Cal, en síntesi, respectar les persones i respectar el nostre municipi per consolidar-nos i seguir avançant.

Comunitats sostenibles

Ja començant el segle XXI parlar del Desenvolupament Sostenible (d'ara endavant DS) com a un concepte reformador i un procés inevitable no té sentit. Fa 15 anys representava un canvi de paradigma que volia integrar els objectius de desenvolupament econòmic, de justícia social i de qualitat ambiental. Avui en dia, el DS ja forma part dels nostres valors i discursos, ningú discuteix que hi hagi d'haver una integració i un equilibri entre realitat econòmica, realitats socials i culturals diverses i les necessitats ambientals, emmarcat en el nou ordre mundial que suposa la globalització, un model on és impossible d'imaginar cap mena de proteccionisme.

No es pot parlar de la globalització econòmica i de la globalització mediàtica sense tenir en compte la globalització ambiental.

La sostenibilitat no és res més que la mostra de com les activitats antropogèniques provoquen alteracions i reaccions a la biosfera que incideixen sobre la viabilitat del desenvolupament humà.

Aquest equilibri és una necessitat a escala mundial, però també a escala local i nacional. Per això, a Catalunya hem cercat aquesta síntesi i hem definit el nostre propi model de sostenibilitat.

El concepte de sostenibilitat forma part del llenguatge actualment més comú. No tothom acaba de tenir-ne la mateixa idea ni sempre es coincideix a l'hora de tractar qüestions concretes, però hi ha un sentiment de fons, comú a tots els sectors socials, ja que amb el medi ambient, ens hi juguem el futur. Aquest sentiment, en uns casos,

es configura atemorit davant les amenaces que planen damunt la humanitat; en canvi, en altres casos, es transforma en agosarat quan es descobreixen les oportunitats de construir un futur més pròsper i més segur per a tots. Convergència i Unió es situa, òbviament, en aquesta segona perspectiva.

Apostem per un model que compatibilitza l'economia productiva amb la qualitat de vida i la preservació dels drets de les futures generacions. El desenvolupament sostenible és, sobretot, una voluntat de justícia.

Les Agendes 21, impulsades per la Generalitat de Catalunya sota el Govern de CiU, són la materialització del compromís local amb la sostenibilitat, és el fer d'assumir que tots els nivells de govern són responsables en l'equilibri global. D'aquí en sorgeix el moviment dels pobles i les ciutats sostenibles.

Des del món local, doncs, també s'ha d'assegurar la sostenibilitat, perquè només des del desenvolupament harmònic de les àrees urbanes, rurals i naturals i des del respecte al medi i a les persones, es poden construir comunitats de qualitat i amb expectatives de continuïtat en el temps.

Una ciutat, un poble, són sobretot un espai per viure. Quan parlem de sostenibilitat, parlem d'un desenvolupament basat en la satisfacció de les necessitats de la gent integrant la lògica social, econòmica i ambiental. Quan parlem de sostenibilitat local, parlem de com traduir a la pràctica de l'acció local el gran anhel d'assolir un nivell de qualitat de vida digne per a tothom, tant avui com demà.

Aquest és el gran projecte de present i de futur que assumeix la gent de Convergència i Unió a l'hora de dissenyar la seva política de servei a la societat catalana a través dels ajuntaments i dels consells comarcals. Aquest és el projecte que s'esbossa en els apartats següents:

Imaginar el municipi sostenible que volem

El DS ha suposat un canvi en la cultura política. S'ha passat de fer una política reactiva o pal·liativa dels problemes a fer-la preventiva i pro-activa. Per aquest motiu ha estat necessari introduir la planificació, la previsió i la priorització, incorporant la perspectiva generacional amb una escala temporal més àmplia. Ja sabem que el progrés econòmic pot comportar una degradació ambiental que posi en perill no

només la continuïtat d'aquest progrés sinó el manteniment dels guanys obtinguts. És una realitat que el propi govern local assumeix, però no únicament en termes econòmics sinó que també en tots els altres aspectes relatius al municipi, ja sigui des de l'urbanisme fins a l'ensenyament.

L'existència d'un regidor que es responsabilitzi de les qüestions relatives a medi ambient en cap cas ha d'excloure l'existència de tècnics i reglaments relatius al desenvolupament sostenible en cada àrea de l'ajuntament. Per exemple, la ubicació d'un nou hospital en un lloc o altre es farà, entre d'altres, per la seva proximitat i comunicació amb els seus usuaris. Aquest concepte, respon a criteris de sostenibilitat.

Així mateix, l'aposta per a un model vertical de municipi suposa la minimització de recursos pels ciutadans i pel propi ajuntament. Un municipi amb un percentatge de densitat de població baix suposa, entre d'altres, l'obligació de l'ús de transport privat per a qualsevol desplaçament, una major inversió en una xarxa de transport públic, un increment de la despesa en manteniment dels carrers, en seguretat, clavagueram... senzillament suposa un important increment de la despesa destinada a les partides bàsiques del pressupost municipal... En conseqüència, un model de municipi sostenible o un que no ho és, afecta per igual als ciutadans, al govern local, a les empreses públiques, als pressupostos i a la prestació de serveis. És pot dir que la sostenibilitat és un caprici dels ambientalistes? En absolut, és un fet transversal que intervé en cada una de les àrees.

La tasca del govern local ha estat la de reflexionar sobre les possibilitats de desenvolupament que té cada poble i cada ciutat a partir de l'explotació racional de les seves potencialitats específiques. No hi ha una fórmula uniforme aplicable a qualsevol municipi, sinó que ha calgut buscar solucions pròpies des de les necessitats, des de les capacitats i des de les il·lusions pròpies.

Des de l'òptica de la sostenibilitat, les Agendes 21 locals són els plans estratègics per definir quin model de poble o de ciutat vol la gent que hi viu. És un instrument que permet explorar com fer més habitable el municipi sobre les bases de l'aprofitament racional del sòl, la mobilitat real, la qualitat de vida, el desenvolupament econòmic... També és un mitjà per contribuir a un canvi d'actituds que doni rellevància al sentit de comunitat i que basi la convivència en el respecte dels drets -també els ambientals- de tothom, fins i tot de les generacions futures. Però en un context canviant, les Agendes

21 han d'estar en constant modificació, adaptant-se a les noves necessitats i aportacions que sorgeixen.

L' Agenda 21 local o el Pla d'Acció Local per a la Sostenibilitat té la virtut de passar de la declaració a favor de la sostenibilitat a dissenyar actuacions concretes en favor del DS; té la virtut de passar de la consciència sobre aquest fenomen a la possibilitat d'actuar; té la virtut de fer possible la construcció d'un ampli consens ciutadà sobre uns objectius de qualitat i de futur que esdevenen comuns, sense distincions ideològiques ni socials; té la virtut d'atorgar als polítics locals una funció que els correspon sense excuses: liderar la transformació del seu municipi des de la concertació de voluntats.

Responent a criteris de sostenibilitat, s'ha de tenir en compte el tipus d'urbanisme i les construccions, incentivant l'ús d'energies sostenibles. Així mateix s'ha de millorar i incrementar la xarxa de transport públic. D'altra banda, cal considerar també l'ús alternatiu d'altres mitjans de transport i regular-ne l'ús per facilitar la seva convivència amb vianants i automòbils.

Les pautes estratègiques d'un pla d'acció d'aquesta naturalesa s'han de conduir des d'una perspectiva integral i amb un abast territorial suficient, és a dir, han de tenir un enfocament intersectorial i un component supramunicipal, per tal d'afavorir la millor resolució dels problemes concrets i, a més, aportar unes economies d'escala que abarateixin els serveis. És innegable el paper essencial que poden exercir els consells comarcals per donar una via de sortida satisfactòria a aquesta qüestió. Sostenibilitat també és cooperació i coordinació entre municipis; també és sentit de territori.

A més d'aquesta dimensió territorial, també cal tenir present que l'esforç d'un municipi per la sostenibilitat pot tenir un efecte multiplicador si connecta amb neguits i esforços d'altres municipis. Per això, l'aparició de xarxes de municipis per a la sostenibilitat és recomanable i convé que es promogui, des de Convergència i Unió, no només l'adhesió dels ajuntaments a les esmentades xarxes, sinó la seva participació activa. L'emmarcament de les iniciatives locals en l'estratègia de desenvolupament sostenible per a Catalunya és clau. Cal reivindicar, doncs, un paper més actiu i coordinador de les iniciatives locals per part del Govern de Catalunya.

Les Agendes 21 locals no han de compenetrar-se sàviament amb altres instruments planificadors: els plans estratègics i els plans generals d'ordenació urbana, sinó que n'han de formar part. Si els primers estan pensats per respondre els reptes econòmics

i concebuts els segons per atendre les necessitats demogràfiques, no poden considerar-se al marge dels objectius de sostenibilitat que es fixi un ajuntament. Al capdavant, les activitats econòmiques que es pretenguin i els usos del sòl que s'escullin condicionen els propòsits de qualitat ambiental i el model de ciutat.

Tots tres documents de planificació -Agendes 21 locals, plans estratègics i plans general d'ordenació urbana- són necessaris, però s'ha de fer l'esforç de fixar objectius comuns, de coordinar les tasques dels diferents responsables i de buscar les sinèrgies entre tots ells.

El planejament urbanístic és clau per definir el model d'ordenació territorial, el creixement demogràfic, la intensitat de l'activitat econòmica, les dotacions d'equipaments i d'espais verds, les infraestructures d'obra pública, els espais lliures (amb interès natural o paisatgístic),... Si volem promoure la sostenibilitat local, el

planejament urbanístic haurà de considerar un creixement harmònic de les àrees urbanes i les no urbanes atenent, no tan sols a criteris d'ordenació i de gestió urbanística sinó, també, tenint en compte els diferents sectors ambientals que poden tenir incidència en un desenvolupament urbanístic de plena qualitat.

Cal pensar en un model urbanístic que resolgui, des de la planificació i des de la gestió, els problemes ambientals existents en l'espai urbà consolidat i eviti els possibles problemes futurs programant un creixement que pensi més en termes de qualitat que no pas de quantitat.

De fet, hem de buscar un model de ciutat compacta -que no és sinònim d'aglomerada- en què es pugui recuperar el sentit de poble o de barri com a unitat de convivència entre les persones. Potser, podríem dir que aspirem a un municipi on es pugui viure a peu, perquè hi ha unes àrees amb personalitat pròpia que disposen dels serveis a l'abast dels veïns. Hem d'aparcar el model basat en el desplaçament en automòbils per cobrir les necessitats de compra, d'esbarjo, d'atenció pública... Així, cal avançar en la planificació que s'orienta més cap a la mobilitat que no pas cap al transport; és a dir, que fixi com a prioritat facilitar el desplaçament de les persones i no pas dels vehicles. Això significa una planificació que faci més accessibles els serveis públics i privats, més desconcentrats sempre que sigui viable econòmicament, amb àrees àmplies de vianants, amb noves fórmules de transport públic que sigui àgil i connecti realment tots

els punts de la població amb transbords mínims i, en tot cas, ben coordinats horàriament. En qualsevol cas, un poble o una ciutat sostenible necessita prioritzar la disminució del trànsit per tal de rebaixar el principal impacte ambiental urbà i recuperar el gust pel contacte personal entre els veïns.

El sòl no urbanitzable representa en molts municipis una reserva de sòl amb espais agroforestals o d'interès paisatgístic que, per la seva funció territorial i social, s'haurien de preservar de la urbanització. Molt sovint, aquest sòl pateix importants buits normatius que impliquen tensions urbanístiques sense resoldre. Així, és recomanable l'existència de plans especials que regulin els usos d'aquest sòl amb normes locals de protecció dels seus valors naturals quan escaigui. Cal emprendre accions per protegir aquells espais que són vitals per assolir uns pobles i unes ciutats sostenibles. És important tenir present que la preservació d'espais agrícoles no sols suposa un pulmó del qual ens beneficiem tots, sinó que l'ús d'aquest sòl per a finalitats agrícoles impedeix que sigui un terreny dedicat a la construcció, a la indústria... La dedicació a l'agricultura no és únicament un tret distintiu de la cultura i de l'economia catalana, sinó que és un bé col·lectiu, i en conseqüència el govern local se n'ha de cuidar i procurar al màxim per la seva continuïtat.

En aquest mateix sentit, i gràcies al procés de recuperació de la qualitat de les aigües, s'ha de prendre consciència del paper dels rius com elements vertebradors dels municipis per on passen.

Planificar és un verb fred, que pot suposar deixar en mans massa professionals el disseny del nostre futur col·lectiu. Si això és així, ens haurem fet un flac favor. La planificació ha de ser la definició tècnica -per part d'especialistes ben preparats- d'aquelles iniciatives que satisfan el model de ciutat que la gent vol. El rol del polític és, en aquest camp, extraordinàriament engrescador: Es tracta de remoure les energies creatives de la gent, de fer-los imaginar en quin municipi voldrien viure i buscar els mitjans viables per avançar-hi. És possible que el desig col·lectiu superi, en molt, les possibilitats reals d'un municipi; tanmateix, l'important és saber cap a on volem anar i fer-hi via, conscients de les dificultats, però fent un pas rere l'altre en la bona direcció. En les qüestions urbanístiques i de sostenibilitat, no hi ha res més car que la improvisació sistemàtica ni res més desestructurador que les decisions d'uns pocs a partir de paràmetres "objectius".

Actuar sota el signe de les tres “E”

Com a govern, un ajuntament té la missió de galvanitzar el dinamisme local per tal de construir un horitzó de sostenibilitat amb el que àmplies capes de la població s'hi sentin identificades. Tanmateix, un ajuntament també és una administració pública amb unes competències pròpies en la protecció del medi ambient. Igualment, una de les primeres accions d'un ajuntament adherit a la Carta d'Aalborg ha de ser la reducció de la incidència ambiental de l'activitat en les dependències i els serveis municipals i l'establiment de mesures ambientals aplicables a la construcció i al manteniment dels equipaments i dels espais públics.

L'acció pública directa a favor de la sostenibilitat ha de girar al voltant de tres eixos, que hem batejat com les tres E: Evitar l'afectació del medi, és a dir, prevenir; exercir les funcions ambientals, és a dir, gestionar els serveis ambientals que li corresponen; i estimular el compromís a favor de la qualitat del medi; és a dir, aplicar mesures de promoció d'actituds positives envers l'entorn per part de tercers.

Prevenició, gestió i promoció són, doncs, els conceptes clau que cal desenvolupar.

- Evitar l'afectació del medi:

El millor problema és aquell que no existeix. Molts dels problemes ambientals que s'han de resoldre avui podien haver-se evitat si s'haguessin pres històricament les decisions oportunes. Amb aquesta perspectiva, és evident la conveniència de posar l'accent i l'atenció en aquells mecanismes que ens poden permetre, des de l'acció municipal, prevenir l'impacte ambiental.

La transformació de l'administració ambiental de Catalunya és un repte de modernització i de dinamisme que també s'ha de servir des del món local. Hi ha un àmbit de qüestions ambientals en què correspon a l'ajuntament establir unes clares regles de joc mitjançant les ordenances municipals (sorolls, runes,...). Sabem que la millor manera d'aconseguir progressos en la qualitat del medi és definint de manera comprensible i coneguda quines són les normes que, com a societat democràtica, ens imposem.

- Exercir les funcions ambientals:

Tradicionalment, els ajuntaments han actuat com a responsables de la gestió d'àmbits que tenen una clara relació amb el medi ambient (la recollida de la brossa,

l'abastament d'aigua potable...). Des de la perspectiva de la sostenibilitat, els serveis a considerar s'amplien, però, sovint, també cal reconsiderar a fons el tipus de solucions que s'estaven donant als serveis ambientals.

S'ha de variar l'enfocament: la gestió ambiental no és un servei en què l'ajuntament atén clients que paguen. La gestió ambiental és una actuació de l'ajuntament per coordinar l'esforç de tota la societat a fer-se càrrec de l'impacte que la seva activitat fa sobre el medi ambient. Explicar i fer participar no és renunciar a l'actuació municipal, sinó donar-li la dimensió correcta. Altrament, la política seria errònia en el plantejament i insatisfactòria, a la llarga, en els resultats.

Al capdavall, es tracta de crear les condicions necessàries perquè la gent es responsabilitzi de les seves actuacions. Es tracta, per exemple, de crear allà on calgui un bon transport públic, però la clau és que la gent el faci servir en comptes del vehicle privat perquè d'aquesta manera contribueix a la qualitat col·lectiva.

Tanmateix, no podem oblidar que l'ajuntament en aquests aspectes pot considerar-se també un ciutadà o una entitat més. L'ajuntament té edificis i personal, presta serveis i consumeix. Si aquells criteris que espera que apliquin els ciutadans per a la millora de les condicions ambientals no els aplica en les pròpies activitats, no només deixarà de predicar amb l'exemple, sinó que no assumirà les seves responsabilitats com a component de la comunitat.

En qualsevol cas, allò que cal és una inquietud permanent per revisar la manera de funcionar sempre que es cregui que es pot millorar un servei des del punt de vista de la sostenibilitat. Es tracta de no donar mai res per definitivament bo.

Estimular el compromís a favor de la qualitat del medi:

Transformar un poble o una ciutat en més sostenible necessita la implicació de tots els agents locals, més enllà de la capacitat d'actuar que tinguin les administracions públiques. Ja s'ha tractat de la importància de la comunicació en aquest procés. A més, l'ajuntament pot disposar d'alguns altres mecanismes que incentivin les empreses i les entitats a comprendre que hi ha una decisió ferma d'avançar cap a la sostenibilitat i a adoptar mesures internes que contribueixin favorablement al procés.

La capacitat dels ajuntaments de modular la tributació bàsica i de crear taxes pròpies en determinats casos no s'ha explorat prou com a instrument de foment de la sostenibilitat. L'objectiu és revisar els continguts de la fiscalitat local per tal de primar els comportaments més sostenibles.

Un segon gran instrument d'estímul és la política de compres. Les administracions públiques constitueixen el principal client de determinats productes i, en conseqüència, poden utilitzar la força del client important per fer avançar les empreses proveïdores cap a una gestió més sostenible.

A l'hora d'estimular el compromís a favor de la qualitat del medi, no només s'ha de pensar en empreses o institucions, sinó que cal tenir en compte la gent, les persones que, individualment, volen fer alguna cosa més. El voluntariat ambiental pot donar sortida a totes aquestes ànsies altruistes de col·laboració. Són moltes les actuacions que realitza un ajuntament que, amb la col·laboració de voluntaris, poden arribar més lluny, tant en la difusió de l'actuació, com en la resposta de la gent, com en l'adhesió social al projecte.

L'ajuntament ha d'assumir el seu paper de lideratge en la transició cap a uns pobles i cap a unes ciutats sostenibles. Buscar fórmules perquè la societat -en les seves múltiples formes d'expressar-se (empreses, ONG, individus)- s'hi impliqui, és una condició d'èxit i un signe de lucidesa política.

Pensar globalment, actuar localment

Malgrat la profunda interrelació entre l'entorn més proper i la identitat cultural, ens interessa una visió més completa i solidària de la sostenibilitat que vinculi les dimensions i perspectives local i global. La responsabilitat respecte de la Terra, del compromís amb el medi com a bé comú, és un element profundament comunitari.

L'acció local, com a base per a la resolució dels problemes globals, és un pensament que ha calat profundament en el pensament ambientalista, sostenibilista i que escau plenament a uns plantejaments municipalistes com els de CiU. Això significa que no hi ha Agendes 21 locals que siguin vàlides per a qualsevol lloc canviant simplement el nom del municipi. Ben altrament, només les Agendes 21 locals que emanen del coneixement de la pròpia localitat poden donar una resposta que suposi un avenç significatiu cap a la sostenibilitat.

Sense contradir en absolut aquest principi, podem afirmar que a Catalunya hi ha almenys tres tipus de situacions que requereixen respostes clarament diferenciades:

La primera fa referència al món industrial, on l'ajuntament ha de saber trobar l'equilibri entre la protecció de la indústria i la protecció de la qualitat de vida. En realitat, tots dos objectius són inseparables a les àrees industrialitzades. Una actitud que defensi l'activitat industrial a qualsevol preu acaba perjudicant l'activitat industrial, perquè no li proporciona aquells elements exteriors que l'impulsen a modernitzar-se i a obrir-se socialment, condicions necessàries per a les empreses del futur i amb futur.

La segona fa referència al món rural i de muntanya, on els municipis han de fer l'esforç creatiu de dissenyar un futur sostenible sobre la base de les seves pròpies potencialitats. Moltes d'aquestes àrees són una font de recursos que satisfan les noves necessitats de la societat moderna gràcies als valors que han sabut conservar. El repte de la sostenibilitat és saber trobar l'ús adequat d'aquests recursos perquè generin riquesa local sense malmetre'ls.

La tercera fa referència al món turístic, on els ajuntaments dels municipis turístics han de potenciar aquelles iniciatives que permetin un turisme de qualitat introduint, si cal, restriccions a determinats desenvolupaments urbanístics i projectes de reconversió i de rehabilitació d'aquelles zones on s'hagi malmès l'oferta per la degradació de l'entorn. Mesures com la creació i consolidació de productes turístics vinculats al concepte de "vacances actives", complementaris de l'allotjament i la restauració, que aporten valor afegit als destins fent que l'estada esdevingui una experiència gratificant i de qualitat, o com la promoció del turisme anomenat verd a parcs naturals, zones peïnes, zones protegides, són alguns dels exemples de mesures a desenvolupar.

Caldria obrir un debat polític al voltant de l'impuls del reconeixement de l'especificitat del municipi turístic i sobretot resoldre les necessitats de finançament que aquests tenen. Cal una correcta definició del municipi turístic sobre la base d'indicadors objectius i un reglament que reguli les activitats que els pertocquen i els serveis que han d'oferir.

La gent de Convergència i Unió, des del nostre activisme basat en la profunda estimació a Catalunya, hem d'endinsar-nos en la definició de l'horitzó que volem per als nostres municipis. Aquest ha de ser un procés engrescat i engrescador. Al capdavall, treballar perquè la nostra ciutat -o el nostre poble- sigui sostenible és treballar perquè els nostres fills puguin gaudir del poble i de la ciutat que nosaltres

hauríem volgut tenir. En resum, defensar municipis sostenibles és defensar qualitat de vida, equilibri territorial i continuïtat històrica. No és, doncs, un pensament profundament nacionalista?